

Qazanfər Paşayev

**SADƏLİYİNİZƏ
VƏ
TƏVAZÖKARLIĞINIZA
HEYRANLIQLA**

**GÖRKƏMLİ ALIM,
PROFESSOR HAMLET
İSAXANLIYA MƏKTUB**

Hörmətli Hamlet müəllim,

Qədim Gəncənin möhtəşəm Dövlət Filarmoniyasında dahi Nizamının, Məhsəti Gəncəvinin, Xalq şairi Nigar Rəfibəylinin, akademik Həmid Araslının, professor Mir Cəlal Paşayevin, Xalq yazıçısı Anarın ana vətəninə yaradıcılığımıza və ad gününüə həsr olunmuş qeyri-adi ədəbi-bədii gecədə iştirak etmək qürur doğururdu.

Gəncə sanki bayram içində idi. Gəncəlilər yaxınlaşıb Bakıdan gələn qonaqları: Xalq yazıçısı Anarı, professorlar Asif Rüstəmlini, Şahin Fazil Fərzəlibəylini, Xalq artistləri Alim Qasımovu, Azər Zeynalovu, İlqar Muradovu, bəstəkar Sərdar Fərəcovu, tanınmış rejissor Ramiz Həsənoğlu və başqalarını sevinclə salamlayıb, kef-əhval tuturdular.

Xan bağında Xalq şairi Nigar Rəfibəylinin abidəsini ziyarət edəndə də, "Dünya" məktəbinin dünya standartlarına cavab verən filialına baş çəkəndə də belə oldu. Qürur duyuram ki, 12 cild-dən ibarət "Seçilmiş əsərlər"im bu nümunəvi təhsil ocağının kitabxanasında yer aldı.

Möhtəşəm ədəbi-bədii gecədə çıxış etmək, qədirşünaslıq əlaməti olaraq haqqınızda söz demək mənə də qismət oldu.

Yaradıcı adamlar yaxşı bilir, elə insan var ki, haqqında danışanda ona layiq sözləri diqqətlə seçir, ifrata varmaqdan, dinləyicilərin qınağına tuş gəlməkdən çəkinirsən.

Elə şəxsiyyətlər də var, haqqında ən mötəbər sözləri deməkdən belə çəkinmirsen. Bilirsən ki, verilən qiymət onlara ana südü kimi halaldır. Siz belələrindəsiniz.

Deyirlər ki, kamil insan olmaq üçün şəriət, təriqət, mərifət, həqiqət adlanan dörd mərhələni keçmək vacibdir.

Sizin hansı mərhələni fəth etdiyinizi bilmirəm. Məlum olan odur ki, siz zəngin ensiklopedik bilik sahibisiniz. Elm fədaisiniz, fenomensiniz.

Hamlet müəllim, Sizinlə təmasda olanda sadəliyinizə, təvazökarlığınıza heyran olmamaq olmur. Qənaətim budur: Sadəlik də səhhət kimi bir ilahi töhfədir. Sizin bəsitlikdən uzaq, dahiyənə sadəliyinizi, təvazökarlığınızı yalnız həmkarınız, professor Hafiz Paşayevlə müqayisə etmək olar. Hər ikinizlə söhbət etmək yaxşı bir kitab oxumağa bərabərdir. Lakin sizi fərqləndirən bir

cəhət də var. Siz şairsiniz. Sizin görkəmli riyaziyyatçı alim kimi yetişməyinizə şairliyiniz təkan verib. Sizdən eşitmişəm: riyaziyyat özü də poeziya kimi ilhamla bağlıdır. Albert Eynşteyn təsadüfi yazmamışdır: "Poeziya ruhu daşımada əsl riyaziyyatçı olmaq mümkün deyil".

Hamlet müəllim, Xalq yazıçısı Anardan eşitmişəm: Vaxt və baxt insanın taleyində və inkişafında böyük rol oynayır. Sizin təhsil aldığınız vaxtlarda təhsilə və elmə böyük istək, mən deyirdim hərislik vardı. Orta məktəbi qızıl medalla, elm və təhsil məbədi ADU-nu fərqlənmə diplomu ilə bitiribsiniz. Fitri istedadınız sayəsində riyaziyyat elmi üzrə Azərbaycan hədəflərini yararaq beynəlxalq aləmə çıxıbsınız. Xarici ölkə elm ocaqlarında tədqiqat aparıbsınız, dərslər deyibsiniz. O ki qaldı Anar müəllimin dediyi baxt məsələsinə, bu sahədə də tale üzünüzlə gülüb.

Bundan əlavə, xarici ölkələrdə elm ocaqlarında tədqiqat aparmaq imkanı yaranmışdı.

Bəxtiniz gətirib ki, Nailəxanım kimi nəcib bir xanımla ulduzunuz barışıb.

Ömür-gün yoldaşınız Nailəxanımınla möhtəşəm bir iş görübsünüz. Nəhəng Xəzər Universitetini, "Dünya" məktəbini yaradıbsınız. Nailəxanım sizə qol-qanad verib, arxa olub. Türklərin kəlamı var: "Qadın kişini vəzir də edər, rəzil də".

Nailəxanım layiq olduğunuz mərtəbəyə yüksəlməkdə sizə dayaq olub. İndi Siz Anar müəllimin haqlı olaraq dediyi kimi, Firidun bəy Köçərli, Rəşid bəy Əfəndiyev kimi şəxsiyyətlərin gördüyü misilsiz maarifçilik işini uğurla davam etdirmək gücündəsiniz.

Hamlet müəllim, Nailəxanımınla birgə yazıçı və şairlərə, elm adamlarına, ziyalılara həsr etdiyiniz ədəbi-bədii gecələr toy-bayrama çevrilirdi. Burada Nailəxanımın mükəmməl musiqi təhsili, bəstəkarlığı böyük rol oynayırdı. Təkcə Sizin sözlərinizə Nailəxanım 8 mahnı bəstələyib. Onun mahnılarını görkəmli müğənnilərimiz oxuyub və oxuyurlar. Yaxşı yadımdadır, 2009-cu il dekabrın 28-də mənə həsr olunmuş ədəbi-bədii gecə 3 saat davam etdi. Sanki bir an kimi keçdi. Müğənnilər Nuriyə Hüseynova, Zakir Əliyev, Almaz Orucova, Aşıqlardan Gülarə və Fəzail Miskinli, kamança çalan Munis iştirak etdilər. Təəssüf ki, o gecənin təşkilatçıları Nailəxanım və Bəhlul Abdulla, eləcə də qardaşım qızı Qənirə Paşayeva, Nahid Hacızadə, Əlibala Hacızadə, İlyas Tapdıq, Hacı Mirəziz, Həsən Mirzəyev, Tale Həmid, Maarif Teymur, Vaqif Arzumanlı, yeznəm Əsgər Kərimov və başqaları sıralarımızı vaxtsız tərk etdilər.

Lakin görülən iş unudulmur. Nə yaxşı ki, ənənəni davam etdirirsiniz. Nailəxanımınla birgə yaratdığınız "Elm və Sənət Məclisi" bir aləmdir. Nailəxanım bütün təşkilatçılıq işini boynuna götürürdü. Siz isə yalnız məclisi aparırdınız. Nə gizlədim, məclisdə çıxışlarınızdan, televiziya "Ustad dərsləri" nızdan pay götürüb, zənginləşməmək mümkün deyildi.

Onu da deyim ki, Nailəxanım elə əhval-ruhiyyə yaratmışdı ki, hamı "Elm və Sənət Məclisi"nin yığıncaqlarına həvəslə gəlirdi.

Nailəxanım, sanki, əlində fanar uğurlarınıza işıq tuturdu. Bu, mənə yadıma ilk avtomobil düzəldən amerikalı mühəndisin sözlərini salır. O, maşın düzəldəndə yoldaşı həmişə yanında olub. Gecələr o, fanar tutar, əri işləyərmiş. Bir gün qonşular görür ki, gecələr yuxularına haram qatan qonşularının qarajından özü yeriyən araba çıxdı. Sonralar onun necə şöhrətləndiyini təsəvvür etmək çətin deyil. Bir gün ondan müsahibə götürəndə soruşurlar: "Yenidən dünyaya gəlsəniz, hansı sənəti seçərdiniz". Cavab düşündürücü olur: "Fərq etməz, tək yoldaşım yanımda olsun!"

İnanıram ki, Nailəxanımın günlərdə belə bir sual Sizə yönəldilsəydi, Siz də belə bir cavab verərdiniz. Çünki nəcib ziyalı, örnək şəxsiyyətsiniz. Nə edəsən ki, həyatın dözülməz imtahanına dözmək Sizə də qismət oldu.

Hamlet müəllim, vəfali kişilər sevimli həyat yoldaşlarını vaxtsız itirəndə onların adını əbədləşdirmək üçün kimi Tac Mahal ucaldır, kimi məscid tikdirir, kimi Fəxri xiyabanda halalca yeri olduğu halda, adi qəbiristanlıqda həyat yoldaşının yanında dəfn olunmağı vəsiyyət edir (Məsələn, həmkarınız akademik Bəhram Əsgərov), kimi adına bulaq düzəltdirir, kimi su kanalı

çəkdirir, yollar saldırır, dəli-dolu axan çayların üstündən körpülər saldırır.

Siz burada da fərqlənibsiniz. Nailəxanımı vaxtsız itirəndən sonra evə başqa qadın gətirib onun ruhunu incitmədiniz, övladlarınızın qəlbinə xal salmadınız. Təkcə bununla kifayətlənmədiniz. Nailəxanımın adını əbədləşdirmək üçün "Dünya" məktəbində adına muzey düzəltmədiniz. Nailəxanımın adını daşıyan "Dünya" məktəbində Xalq şairi Nigar Rəfibəylinin 110 illiyinə həsr olunmuş qeyri-adi ədəbi-bədii tədbirdən sonra həyat yoldaşım və professor Telman Vəlixanlı ilə muzeyə getdik. Təəssüratımız çox böyük oldu. Xatirə dəftərində fikirlərimizi bölüşdük. Bütöv bir divarı xalqın həyatında müstəsna xidmətlər göstərmiş, dünyasını dəyişmiş azərbaycanlı qadınların portretləri bəzəyirdi.

Nailəxanımın arzusunu yerinə yetirərək "Tarixdə iz salan, Azərbaycan mədəniyyətinə töhfə verən qadınlar" silsiləsindən onlara həsr olunmuş portret kitabları hazırlayıb çap etdirirsiniz.

Gələcəyin gözü ilə baxanda aydınca görmək olur ki, Azərbaycan mədəniyyətinə zəngin bir səhifəni ortaya qoyubsunuz.

O da diqqətəlayasdır ki, Nailəxanımın əmanət qoyub getdiyi Xəzər Universiteti və "Dünya" məktəbini inkişaf etdirirsiniz. Xəzər Universiteti deyəndə nədənsə göz önünə Ulu öndərin dostu, iraqılı soydaşlarımızın dünya şöhrətli alimi və pedaqoqu İhsan Doğramacının Bilkənd Universiteti gəlir. Bu iki özəl universiteti fərqləndirən bir cəhət xüsusi vurğulamaq istəyirəm. Bu universitetlərdə təhsilə xaricdən mütəxəssislər dəvət etməyə, təhsili yeniləməyə vəsait əsirgəmirlər. Odur ki, ad-san, uğur qazanıblar.

Hamlet müəllim, Oğuznamələrin birində ibrətamiz bir hadisə ilə rastlaşmışam. "Uzun həsrətdən sonra padşahın oğlu olur. Toy qurulur. Qorqud Ata uşağın adını Duman qoyur. Bir ay gecə və gündüz yaxşılar da, pislər də şənlenirlər. Qocalar öz yaşlarını, yoxsullar yoxsulluqlarını, varlılar ölümü unudurlar".

Siz o qədər diqqətlisiniz ki, heç nəyi unutmursunuz. Siz professor Camal Mustafayev kimi neçə-neçə saf, pak elm adamlarına, imkansızlara qayğı göstəribsiniz. Bu işi bu gün də davam etdirirsiniz.

İnanıram ki, imkansız adamları illərlə həsrətində olduğu Həcc ziyarətinə də göndərəcəksiniz.

Hamlet müəllim, Sizdən eşitmişəm, Moskvada çox görkəmli riyaziyyatçı alimin 80 yaşını təntənə ilə qeyd edirlərmiş. Gənc alimlərdən biri ona 100 yaş arzulayır. Alim yarıgerçək, yarızarafat riyaziyyatçı dili ilə deyir: "Sizə kim səlahiyyət verib, mənim yuxarı yaş həddimi təyin edəsiz?"

Siz riyaziyyatçısınız, ona görə Sizə yuxarı yaş həddi qoymaq fikrindən uzağam. Odur ki, səmimi qəlbədən arzu edirəm ki, qalan ömür payını da gümrək, sağlam yaşayasınız.

01.03.2024-cü il

Gəncə şəhəri

"525-ci qəzet"

07.03.2024

<https://525.az/news/254935-sadeliyinizve-tevazokarliginiza-heyranliqla-qezenfer-pasayev-yazir>

"Ədəbiyyat qəzeti"

08.04.2024

<https://edebiyatqazeti.az/news/diger/11475-sair-qelbli-maarifci-alim>